

บทคัดย่อ

ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่เป็นจุดเริ่มของวิกฤตทางเศรษฐกิจที่แผ่ขยายไปทั่วเอเชียซึ่งเริ่มปรากฏชัดเมื่อต้นปี พ.ศ. 2540 นั้น เริ่มต้นจากวิกฤตทางการเงินซึ่งส่งผลมาจากหลายๆปัจจัยอันได้แก่ขีดความสามารถในการแข่งขันที่ลดลงของไทย ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จากการบริหารการจัดการที่เลว (Bad Governance) ของสถาบันการเงิน การขาดข้อมูลและการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพในภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผันผวนอย่างรวดเร็ว ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีส่วนสำคัญที่ส่งผลให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในเศรษฐกิจไทยในเวลาอันรวดเร็ว จนเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจในวงกว้างในเวลาต่อมา ในระยะแรกรัฐบาลในขณะนั้นได้ออกมาตรการที่เข้มงวดทางด้านการเงินและการคลัง ซึ่งส่งผลกระทบต่อทุกหน่วยของสังคมในประเศไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน การบริหารงานของ อบต.ก็ได้รับผลจากปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ และมาตรการบรรเทาและแก้ไขปัญหาดังกล่าวเช่นกัน อันได้แก่ผลจากการปรับลดงบประมาณ และการตัดงบประมาณในโครงการต่างๆลงอย่างมาก การใช้มาตรการในการแก้ไขปัญหาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม รวมตลอดถึงการแก้ไขปัญหาโดยการกระตุ้นภาคเศรษฐกิจโดยอาศัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ซึ่งจะส่งผลต่อกิจกรรมการบริหารงานขององค์กร
สังคม ชุมชน และชาวบ้านซึ่งอาจแยกศึกษาได้เป็นส่วนๆ ในโครงการวิจัยนี้

การศึกษาวิจัยมุ่งแสวงหาข้อเท็จจริงในประเด็นต่างๆเช่นการแสวงหา ปัญหาและ
อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากภาวะการณดังกล่าวต่อการดำเนินงานตามแผนงานโครงการดำเนิน
งานของอบต., ความร่วมมือของประชาชนต่อการทำงานของ อบต.ในช่วงภาวะการณดัง
กล่าว นอกจากนี้ยังมุ่งที่จะทราบความสำเร็จหรือการบรรลุผลในเชิงการเมือง เศรษฐกิจ
และสังคมจากการดำเนินงานขององค์กรอบต.ว่า มีมากน้อยเพียงใดในช่วงที่เกิดภาวะ
การณดังกล่าว และสุดท้ายคือข้อเท็จจริงในแง่ของความเข้มแข็งของภาคประชาชนและ
บรรยากาศการมีส่วนร่วมในการทำงานของประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภาวะ
วิกฤตทางเศรษฐกิจมากน้อยเพียงใด โดยใช้ข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการ
บริหารงานของ อบต. ทั่วประเทศโดยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ

ผลการวิจัยพบว่าในช่วงที่เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจดังกล่าว องค์กรอบต. โดยส่วน
ใหญ่จะประสบปัญหาในการจัดทำและดำเนินการตามแผนงานหรือโครงการที่จำเป็นต้อง
ใช้เงินจากงบประมาณแผ่นดินแทบทั้งสิ้น โดยเฉพาะอบต.ชั้น 5 ซึ่งมีจำนวนมากที่สุดหรือ
กว่าร้อยละ 80 และมีรายได้น้อยที่สุดในบรรดาจำนวน อบต.ทั้งหมด นั้นแสดงให้เห็นว่า
ประชาชนในทุกท้องที่ชนบทไทยได้รับผลของข้อจำกัดทั้งการปรับลดงบประมาณและการ
ตัดงบประมาณที่จำเป็นต่อการดำเนินงานตามแผนงานโครงการของอบต.อย่างทั่วกัน ใน
แง่ของความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในการทำงานในพื้นที่อบต. นั้นในช่วงวิกฤตทาง
เศรษฐกิจประชาชนจะเลือกวิธีการทำงานหรือเน้นการให้ความร่วมมือในงานที่ได้รับผล
ตอบแทนด้านการเงินเป็นหลักหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การใช้เงินจูงใจในภาวะวิกฤติ
ทางเศรษฐกิจจะเป็นสิ่งที่ประสบผลสำเร็จค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตามในแง่ของการบรรลุ
ผลในทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองในชุมชนพื้นที่ที่ อบต.รับผิดชอบนั้นค่อนข้างที่จะ
ประสบผลสำเร็จเมื่อพิจารณาทั้งกรอบการทำงานที่ทางราชการกำหนดซึ่งหมายถึงวิธีการ
ทำงานขององค์กรอบต.ร่วมกับชาวบ้าน หรือความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในชุมชน
ในลักษณะต่างๆ ดังนั้นในช่วงภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจความเข้มแข็งของชุมชนในอบต. ก็
มิได้ถูกลดทอนลงแต่อย่างใด เพียงแต่อาจมีผลกระทบบ้างในด้านความต่อเนื่องและความ

สมัครเข้ามาในการทำงานร่วมกันในชุมชนเนื่องจากประชาชนต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดมากกว่าในช่วงสภาวะปกติและจำเป็นต้องค้นแสวงหาทางออกในการแก้ไขปัญหาในด้านปากท้องของตนในด้านอื่นด้วย

ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการดำเนินงานของอบต. ในปัจจุบันเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องแล้ว กล่าวคือมีการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในพื้นที่ของอบต. เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ในทิศทางเดียวกันนี้แม้ว่าสังคมชุมชนจะอยู่ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์และปัญหาอื่นที่ถึงโถมเข้ามากระทบชุมชนชนบทก็ตาม อย่างไรก็ตามการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางที่สมดุลและสอดคล้องกับภาวะทางสังคม เศรษฐกิจ และจิตวิทยาของชาวบ้านและตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่จะตามมาเป็นสิ่งที่ควรได้รับการสนับสนุน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงที่จะมีขึ้น นอกจากนี้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในช่วงแรกเริ่มของการบริหารงานอบต. ที่หากจะมีขึ้นก็ไม่ควรจะมาเป็นเรื่องที่บั่นทอนหรือนำมาเป็นเรื่องมือโงมตีการเมืองค์กรอบต. เนื่องจากโดยข้อเท็จจริงจากการวิจัยนั้น อบต. ยังคงเป็นความหวังของประชชนในพื้นที่ชนบทอยู่อย่างแน่วแน่วและมั่นคง